

Entrevista a Marina Rossell

“No descarto cantar en altres llengües”

Marina Rossell (Gonal, 1954), cantant. És propietària d'una veu que posa la pell de gallina, i recentment ha editat *Cinema blau*, la major producció discogràfica de la seua carrera musical.

Marina Rossell ha freqüentat en els últims anys els escenaris d'Itàlia, França, el Marroc, Colòmbia, Alemanya, Armènia, Luxemburg, Bèlgica i la Unió Soviètica, entre altres. L'any 89, com a reconeixement al seu treball, va rebre el premi de RNE al millor disc en català de l'any: *Rosa de foc*, que incloïa la cançó *Barcelones*, amb lletra de Manuel Vázquez Montalbán.

Amb *Cinema blau*, Marina Rossell es reafirma com a autora dels textos i les músiques, cosa que fins ara només s'havia manifestat d'una manera esporàdica. S'alimenta dels arranjaments del músic mallorquí Joan Bibiloni i enceta una nova etapa de tradicions combinades, de màxima coherència amb les preocupacions de la cantautora.

—*¿La cançó ha mort, l'han deixada morir o passa una època de vaques mages?*

—*Ja estàs segur que em vols preguntar això per a començar?*

—*Sí, per a fer boca.*

—*Ja que veig que hi insisteixes... Potser cal pensar que totes les coses són cícliques: hi ha moments de més esplendor i de menys. És cert que el fet de cantar en català va tenir una gran esplendor, i que després ha anat fluctuant, però en aquest moment la situació és emergent. Han sortit molts grups de rock cantant en aquesta llengua i estan aconseguint un gran suport popular, que és la cosa important. Es van fer coses positives, tot i que el fet de cantar en català —quan dic català també dic a la manera de València, a la manera de les Balears— té uns límits que abans no eren tan clars.*

El que passa és que totes les televisions públiques en aquesta llengua no tenen programes especialitzats on poder presentar aquest tipus de música, que, d'altra banda, és la que dona el paisatge dels Països Catalans. Hi ha aquest peix que es mossega la cua: quan fas un disc, no el

pots presentar ni a TV3 ni a Canal 9. I el que encara és més paradoxal és que la TVE et fa més cas que la d'aquí.

—En canvi, als anys 70 tampoc hi havia aquestes televisions i la cançó tenia més salut que ara. ¿Això vol dir que la cançó contra Franco sonava millor?

—Jo crec que no. Seria molt fàcil dir-ho. En el meu cas, com a cantant, vaig nàixer a la frontera del franquisme, i la meua expansió va arribar durant la transició: va ser quan més vaig poder treballar i quan menys problemes vaig tenir amb la censura.

—¿Quina classe d'inconvenients et posava la censura?

—Recordo un concert amb Ovidi Montllor en què només ens van deixar cantar tres cançons i ens vam passar tot el concert d'hora i mitja repetint aquestes tres cançons. Era una metàfora extraordinària, un gag magnífic. La cançó, en aquelles circumstàncies, tenia una força que no tenia el text.

—¿És cert que en certa ocasió et van apallissar pel contingut d'una cançó?

—Sí, això va ser a l'Escala. Vaig cantar una corranda que feia al·lusió a l'alcalde,

que volia destruir el cementiri mariner on hi ha enterrada Víctor Català. L'alcalde hi volia fer un aparcament. Vaig cantar i es va formar un batibull bastant considerable entre la gent vinculada a l'alcalde. Jo creia que venien a demanar-me un autògraf, però venien a buscar murga.

—¿Què deia la corranda?

—No ho recordo, però era un text bastant innocent. I els vaig posar un judici, perquè em van donar un cop i em van tirar les ulleres per terra. I el vaig guanyar.

—¿Quina és la primera cosa que vas cantar?

—¿Quan no era professional? Ui, cançons dels Sírex, d'Antonio Machín... La meua infància s'ha nodrit molt de les músiques que venien a les festes majors, als envelats. Tocaven tota aquesta música de gran influència cubana: salses, cumbies, boleros... Són ritmes que m'han quedat. Jo vaig nàixer en un poble rural, molt petit, molt a prop de la carretera, i també m'han quedat els ritmes de les cançons dels gitanos, dels faquirs, els sons dels matalassers, els esmoladors... Eren ritmes molt particulars, d'un món que s'ha perdut i que jo vaig viure molt intensament. Tot això ha creat en mi un pòsit.

—¿Ara ets semirural o semiurbana?

—Tinc aquesta mescla, i m'hi nodreixo d'aquesta condició.

—Hi ha gent que assegura que entre Barcelona i Catalunya hi ha un cisma; tu, que coneixes ambdues realitats, ¿què en penses?

—Crec que la televisió ha fet que el món rural tingui majors vincles que abans amb les grans urbs, però sense renunciar a les seves arrels. A propòsit d'això, recordo que en una illa petiteta de Colòmbia —no sé si es deia Rosario— on vaig cantar l'any passat, vaig trobar uns indígenes negres, totalment primitius, i un d'ells em va preguntar d'on era. Li vaig dir que de Barcelona, i va fer: "¡Ah, Barcelona! Barcelona es un barrio de España, ¿no?" ¿Veus? Joestic segura que aquest paio, per mitjà de la televisió, havia vist alguna cosa de Barcelona i ho va mesurar a la seva realitat.

—¿I tenia raó, el paio?

—A mi, em va encantar. Vaig pensar que el dia que em trobés Pasqual Maragall li ho explicaria. És curiós. També hi havia un lloc on tocaven salsa i es deia "Convergencia". És apassionant. T'hi trobaves amb una música que ja havies viscut de petita, a través dels envelats i els gitanos. I sobretot, veus que la música, en realitat, el que fa és anar i venir. És la co-

sa més meravellosa de la música i la cultura: la mescla, el mestissatge, les influències d'una cosa sobre l'altra. És el que més m'interessa en aquest moment.

S'ha de tenir la ment i les orelles ben obertes a totes les coses que passen. Per això estic tan en contra de la llei d'estrangeria. Un ha de saber nodrir-se, a canvi de solidaritat, del fet cultural de la gent que ha d'abandonar els seus països per raons econòmiques. Aquí a Barcelona hi ha comunitats de guineans, d'àrabs, d'israelians, ... que aporten totes les seves coses a canvi de solidaritat.

Tot això que t'explico és com un macrocosmos, però s'havia de començar pel microcosmos que som. Pensa en la poca distància que hi ha de Barcelona a València i l'absència de vincle i comunicació que tenim, quan compartim la mateixa cultura. I en canvi, vivim d'esquena. La llei implacable del distanciament ha produït que Barcelona i València semblin dues coses diferents quan són tan idèntiques. Aquest tema és de les coses que més em preocupen, perquè si no hi ha una predisposició interna de l'individu a obrir els ulls a la realitat que ens volta —a la gent que ve de fora i a les ciutats tan properes, però tan llunyanes en la realitat—, si no hi tenim una consciència ràpida, això serà la cultura de la masturbació, on tot comença i acaba en un mateix. Crec que la masturbació és una cosa adolescent i que quan un és gran ha de vincular-se a les coses del voltant. Aquí, per desgràcia, o tenim la cultura de la masturbació o tenim la cultura del *yuppisme*: tot el que ve de molt lluny és el millor.

—*¿Què pot fer un cantautor contra la guerra, a banda d'indignar-se?*

—Molt poc. La meua posició és molt en contra de Saddam Hussein, que és un dictador, i si no, mira els kurds, però també, d'una manera visceral, contra Bush: no puc oblidar que va ser director general de la CIA. Aquesta guerra ha demostrat el gran fracàs de la humanitat i del diàleg. Acabem el segle amb la barbàrie, igual que el vam començar: amb una gran guerra. Si són preocupants els milers de morts, encara ho és més com quedaran les relacions culturals. Pensa que si fins ara hi havia reticències amb la gent que venia d'aquest món, a partir d'ara encara n'hi haurà més.

—*¿És cert que de molt joveneta li portaves la premsa a Jordi Pujol?*

—Bé, quan vaig venir a Barcelona vaig treballar en una llibreria, i una de les feines que hi feia era repartir una sèrie de diaris. I en deixava a Banca Catalana, *El*

correo catalán i *Le Monde*, m'imagino que per Pujol. I també la portava a Raventós.

—*¿De què no has treballat?*

—Uf, jo vaig fer com feia la meua generació: treballar durant el dia i estudiar per la nit. Repartia diaris, feia enquestes a domicili... Tot el que tinc m'ho he pensat. M'he buscat la vida. I em fa la impressió que l'he trobada, encara que hau-

"A mi m'empipa que la Generalitat mantingui un diari en castellà, com *El Observador*, i que nosaltres tinguem problemes per cantar en català".

ria no pogut trobar-la. És un gran privilegi: faig un ofici d'una gran fragilitat, explicant coses molt íntimes.

—*¿Et costa molt crear?*

—Sí, perquè jo intento, i cada vegada més, explicar les coses d'una manera molt visual. Per exemple la cançó *Impossible, soroll impossible*, de l'últim disc: "Impossible! soroll, impossible! Viure impossible! Oh! pobra ciutat! I em sento com/caminant errant/rodant per l'asfalt..." Tot són imatges visuals. Jo no pretenc fer un poema perquè, entre altres coses, sé que mai faré un poema extraordinari. Una cançó, per a mi, són imatges molt concre-

"¿Per què no s'ha convocat un concurs per a fer l'himne de les Olimpíades? No, una vegada més, han buscat músics de fora i no han deixat l'opció al músics d'aquí, als del País Valencià ni als de les Balears".

tes i suggerents.

—*¿Què és més costós, fer el text o la partitura?*

—Les dues coses. Ho faig paral·lelament; no intento mai fer primer una cosa o l'altra. Treballo amb una petita caixa de ritmes, amb un petit *foxtex*, que és un aparell de gravació on puc fer les meves mescles i pre-mescles. Treballo d'una ma-

nera molt artesana.

—*¿És cert que de menuda et vas fabricar una guitarra amb una caixa de sabates?*

—Sí, i sonava molt bé, perquè jo havia afinat les cordes de goma. I el meu germà es va fer una bateria amb tot un munt de llaunes de pots de llet El Castillo, de melmelada, d'olives i sardines, ... I sonava bé. La música primitiva naix així, després ho he vist de gran. La música dels negres naix perquè, per poder ser lliures, s'escapen cap a la selva i es troben amb els cocos, hi posen unes llavors i ja tens una maraca. La música primitiva naix d'una manera inconscient.

—*M'han dit que la teua religió no et permet menjar carn...*

—iNo tinc cap religió! Sóc laica. No menjo carn, habitualment. Durant una època havia menjat vegetals, però ara menjo de tot. Això es devia, bàsicament, a la gent amb què compartia pis en altres èpoques.

—*Ets laica, dius, però hi ha qui diu que ets molt mística.*

—Sí. Cada vegada em torno una persona més interioritzada. Cada vegada m'importen més les coses essencials. Cada vegada suportó menys la frivolitat, tot i que cultivo el sentit de l'humor i les subtileses iròniques. La frivolitat, crec, no aporta res, encara que sóc conscient que a alguns els va molt bé el negoci de la frivolitat. No és, com veus, el meu cas.

—*L'humor i la ironia necessiten còmplies; les persones interioritzades o en procés d'interiorització, no.*

—És cert, però jo, en canvi, tinc aquesta cosa de la ironia. També tinc aquesta contradicció.

—*Vas estar temptada de ser monja missionera, ¿no?*

—Sí, són coses de la meua adolescència. Suposo que en aquella època, en què tenia set o vuit anys, ho feia perquè volia viatjar i conèixer altres cultures i altres continents, però després, com a cantant, he tingut la sort de viatjar i conèixer totes aquestes coses.

—*¿Estàs desmoralitzada per la situació de la cançó, o me'n fa l'efecte?*

—Jo no me'n puc queixar: vaig fent discos i recitals. Però no estem en el millor dels moments. Tenim moltes coses en contra. La programació de l'Olimpíada Cultural és nefasta; l'actitud amb els músics és glacial... ¿Per què no s'ha convocat un concurs per a fer l'himne de les Olimpíades? No, una vegada més han buscat músics de fora, que estan molt bé perquè són Theodorakis i Vangelis, però

per què no han deixat l'opció als músics d'aquí, als del País Valencià i als de Mallorca. L'actitud dels comitès olímpics cap al meu gremi és glacial, i això, potser és una gosada dir-ho, en algun moment ho pagaran car. Com ho pagaran les televisions autonòmiques, per no tenir espais per als músics. Ho pagaran car —i no és una amenaça—, perquè ¿a què estem abocats la gent d'aquí? ¿On es pot ensenyar el que estem fent?

Jo encara canto una mica per l'estranger, però hi ha gent que no; aleshores, ¿a què estem abocats? ¿A cantar en anglès? ¿A cantar en castellà, que és l'oferta que estem rebent tots? ¿A fer música comercial? No hi ha una actitud de potenciar el que passa aquí, d'ensenyar-ho, perquè ara vindran uns esdeveniments que potser no tornaran mai més... ¿Per què, a mi o a altres cantants catalans, ens programen en un teatre italià en l'Otono Musicale, l'equivalent als nostres Festivals de Tardor, i aquí només ens trobem una actitud glacial?

—*En canvi, els que són a les institucions avui sí que se'n van servir, de la cançó, durant la dictadura, ¿no?*

—Jo no crec que s'hagin de passar comptes. Jo només dic que faig un disc i el diari *El País* se'n fa ressó, i als diaris d'aquí, els subvencionats per una institució, com *l'Avui* i *El Observador*, encara no hi he vist ni una línia dedicada a la crítica de discos.

—*M'has dit que t'havien fet ofertes per a canviar de llengua.*

—Sí, sí, clar que sí. A mi i a molts col·legues. Per cantar en castellà, en anglès...

—*¿Per què no has acceptat?*

—Perquè em vull sentir bé en el lloc on visc i m'agrada expressar-me en la cultura que m'és pròpia. Però jo, sincerament, no descarto, en algun moment de la meua vida, cantar en altres llengües. Perquè jo no sé què serà de mi. I jo veig que la Generalitat potencia un diari en castellà que es diu *El Observador*, i llavors, ¿què és el que fem nosaltres? Jo tinc aquest tipus de contradicció, i no puc amagar, en determinats moments —i t'ho dic jo, que em van bé les coses—, que aquesta actitud glacial no sé on pot portar els músics i els cantants d'aquí. A mi, m'empipa que la Generalitat mantingui un diari en castellà, com *El Observador* i que nosaltres tinguem problemes per cantar en català. Això, a mi, em fa dubtar.

Miquel Alberola